

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n tavoitteita kuntavaaleihin 2017

Kunnat kuntoon 2017

– vaatimuksia ikäihmisten olojen parantamiseksi

Sote- ja maakuntauudistusten myötä kuntien rooli muuttuu. Kuntavaalit järjestetään 9.4.2017 ja maakuntavaalit tammikuussa 2018. Sosiaali- ja terveystalvet siirtyvät maakuntien vastuulle vuonna 2019. Siihen asti kunnat kuitenkin järjestävät kansalaisten perustalvet.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry haluaa nostaa kuntavaalikeskusteluihin ikäyrjinnän poistamisen, ikääntyneiden kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavat talvet sekä osallisuuden merkityksen.

1. Kunnissa on toimittava ikäyrjintää vastaan

Kolme ikääntynyttä suomalaista neljästä (75 %) kokee tulevansa kohdelluksi toisen luokan kansalaisena. Käytännössä yhtä monen (72 %) mielestä yhteiskuntaamme sisältyy paljon ikään perustuvaa yrjintää. Kaksi kolmesta (67 %) puolestaan toteaa, että nykyisin ihannoidaan liaksi nuoruutta. Tiedot käyvät ilmi TNS Gallup Oy:n tekemästä Huomisen kynnyksellä -tutkimuksesta.

Tulokset ovat erittäin huolestuttavia. Kuntatasolla on ryhdyttävä ikäyrjinnän vastaisiin toimiin. Kuntien hyvinvointisuunnitelmissa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että ikääntyneiden asema ja osallisuus vahvistuvat aidosti ja että ikääntyneet nähdään kunnassa voimavarana.

2. Osallisuus ja kuulluksi tuleminen on perusoikeus

Ikäihmisillä on oikeus tulla kuulluksi itseään koskevissa asioissa Euroopan sosiaalisen asiakirjan ja useiden kansallisten säädösten periaatteiden mukaisesti. Heillä, tarvittaessa omaistensa ja läheistensä tuella, on oltava mahdollisuus osallistua oman hoidon ja hoivan suunnitteluun ja toteutukseen.

Vanhusneuvostojen asema kunnissa on turvattava sekä sujuva yhteistyö maakunnallisten ja kuntien vanhusneuvostojen välillä on varmistettava. EETU ry korostaa, että maakuntahallinnon mukana tulevien vanhusneuvostojen toteuttaminen ei tee nykyisten kuntalakiin perustuvien vanhusneuvostojen asemaa ja tehtäviä tarpeettomiksi. Päinvastoin, kuntien vanhusneuvostojen toimintaa on kehitettävä ja vahvistettava.

3. Omaishoitajien asemaa on parannettava

Omaishoito on yksi keskeinen tapa antaa kunnan talvet ikäihmisille. Sen kehittämisestä on huolehdittava muun talvetjärjestelmän yhteydessä. Kunnan on varattava omaishoitoon riittävät määrärahat niin, että omaishoidon sopimuksia ei jätetä tekemättä rahoituksen puutteen vuoksi.

Omaishoitajille ja heidän hoidettavilleen on turvattava vähintäänkin lakisääteiset talvet, kuten omaishoidon palkkio, vapaapäivät kuukausittain ja tarvittava sijaishoito. Sijaishoitoa tulee kehittää, niin että omaishoitaja voi tosiasiallisesti jättää omaisensa turvallisin mielin hoitoon ja levätä.

Vaadimme omaishoidontuen siirtämistä Kelan maksettavaksi, jotta tasa-arvo omaishoidossa toteutuisi asuinpaikkakunnasta riippumatta.

4. Kotona asumista on tuettava

Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelmaa tulee mielestämme jatkaa tehtyjen tavoitteiden ja suunnitelmien mukaisesti. Tavoitteena on, että vuonna 2030 kotona asuu vähintään 92 prosenttia yli 75 – vuotiaista ja lähes kaikki sitä nuoremmat. Tämän toteutumiseksi tarvitaan miljoona esteetöntä ja turvallista asuntoa. Esteettömyyden tulee olla valtalinja tulevaisuuden kaikessa rakentamisessa ja kunnat voivat tukea tätä tavoitetta omilla toimillaan.

Kotona asumisen tukeminen on tärkeää. Samalla on huolehdittava tarpeellisten ja hyvälaatuisten asumis- ja laitospalvelujen tarjonnasta ja niihin liittyvistä hoiva- ja hoitopalveluista. Ikäihmisten perhehoito tarjoaa turvallisen ja inhimillisen hoivamuodon. Vanhuspalveluissa tulee noudattaa kuntouttavaa ja toimintakykyä ylläpitävää otetta. Muistisairaiden vaihteleva hoitotarve on erikseen huomioitava. Ennen kaikkea asumisratkaisuja tehtäessä on kuultava ikäihmistä itseään.

5. Palvelujen oltava lähellä vanhuksia

Tilanne, jossa perus- ja lähipalvelut eivät ole aidosti kaikkien kansalaisten saavutettavissa, on perustuslain vastainen. Lähipalvelujen karsinta sillä perusteella, että Suomi on Euroopan kärkimaita internetin käytössä ja että palvelujen siirtäminen nettiin tuo taloudellisia säästöjä, ei ole oikeutettu. Lähipalvelujen karsinta rankaisee niitä, joilla ei ole riittäviä taitoja tai välineitä nettipalvelujen käyttöön. Usein he ovat ikääntyneitä ihmisiä.

Lähi- ja konttoripalveluja tarvitaan maassamme vielä pitkälle tulevaisuuteen. Tilastokeskuksen Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö -tutkimus 2015 mukaan 25 % (noin 161 000 henkilöä) 65–74-vuotiaista ja 65 % (noin 320 000 henkilöä) 74–89 vuoden ikäisestä väestöstä eivät ole käyttäneet internetiä koskaan.

Kuntien on huolehdittava toimivista lähipalveluista. Niiden säilyminen on turvattava myös mahdollisten kuntaliitosten yhteydessä. Toimivat lähipalvelut on taattava kuntalaisille ikään ja asuinpaikkaan katsomatta.

6. Digitaalisten palvelujen tukea ikääntyneille

Julkisen hallinnon ja viranomaispalvelujen saatavuutta edistetään digitalisaation keinoin. Tavoite koskee mitä suurimmassa määrin niitä ikääntyneitä, joilla on vaikeuksia tavoittaa palveluita esimerkiksi liikuntaesteiden, muistisairauden ja kuulo- tai näkörajoitteen johdosta. Ikääntyneillä kansalaisilla on myös keskimääräistä heikommat tietotekniset taidot, minkä johdosta he joutuvat usein asioimaan paikan päällä asiointipisteessä.

Ikääntyneiden kansalaisten kannalta mahdollisimman monen palvelun saamisen mahdollisuus ”yhdeltä luukulta” on hyvä asia, jos palveluverkosto on alueellisesti riittävän kattava, eivätkä palvelupisteet karkaa fyysisesti liian etäälle. Tarvittaessa palvelut on tuotava lähelle, esimerkiksi palvelubussien tms. avulla.

Kansalaisten tasavertaisen kohtelun kannalta on erittäin tärkeää, että viranomaispalvelujen saatavuus turvataan alueellisesti koko valtakunnassa siten, että matkat palvelupisteisiin eivät muodostu missään kohtuuttoman pitkiksi. EETU ry painottaa, että samalla kun edistetään digitalisaatiokehitystä, on kiinnitettävä kasvava huomio ikääntyneiden ihmisten tietoteknisen osaamisen ylläpitämiseen ja parantamiseen.

7. Palveluja on kehitettävä asukkaiden hyvinvoinnin turvaksi

Kunnan palvelujen suunnittelun ja toteutuksen pitää lähteä yksilön tarpeista ja laaja-alaisesta hyvinvoinnin turvaamisesta. Tarpeet vaihtelevat elämänkaarella ja eri elämän tilanteissa. Ikääntyminen tuo omia vaatimuksia niin elinympäristölle ja siihen liittyville ratkaisuille, palveluille ja asumiselle kuin harrastamisellekin. Samalla sosiaali- ja terveyspalvelujen ja erityisesti vanhuspalvelujen merkitys korostuu.

Kuntiin on perustettava neuvontapisteet, joista ikäihmiset saavat hyödyllistä tietoa ja opastusta muun muassa tarjolla olevista palveluista, tuista ja etuuksista.

Sote- ja maakuntauudistuksen sekä mahdollisten kuntaliitoksien yhteydessä on erityisesti huolehdittava, että sosiaali- ja terveyspalvelujen taso ei pääse laskemaan vaan päinvastoin paranee. Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että palvelujen on oltava jatkossakin saatavilla tasapuolisesti sekä suomeksi että ruotsiksi. Kunnalliset palvelut on hinnoiteltava niin, että ne ovat kaikkien saavutettavissa.

8. Eläkeläistoimintaa tulee tukea

Kunnat eivät voi millään korvata eläkeläisjärjestöjen yhdistyksissä toimivia kymmeniä tuhansia vapaaehtoisia vertaisohjaajia. He tekevät ensiarvoisen tärkeää työtä eläkeläisten ja ikäihmisten henkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi ja yksinäisyyden torjumiseksi.

Kuntien tulee edistää eläkeläisyhdistysten toimintaedellytyksiä. Toiminnassa tarvittavat tilat on turvattava mahdollisimman joustavasti ja maksutta.

9. Ikäihmisten aktivointiin on panostettava

On tärkeää, että ikäihmiset pysyvät henkisesti ja fyysisesti vireinä ja sosiaalisesti aktiivisina. Kunnan tulee tarjota heille riittävät ja tarvittaessa kohdenneet joukkoliikenteen palvelut sekä erilaisia kulttuuri- ja liikuntapalveluja edulliseen hintaan. Joissakin kunnissa näistä on jo myönteisiä kokemuksia. Niitä ovat esimerkiksi puoleen hintaan tai kokonaan maksutta tarjottavat teatteri- ja konserttiliput, kuntosalit ja uimahallit sekä julkisen liikenteen palvelut.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry muodostuu seuraavista tahoista:

Eläkeliitto ry

www.elakeliitto.fi

Eläkeläiset ry

www.elakelaiset.fi

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

www.elakkeensaajat.fi

Kansallinen senioriliitto ry

www.senioriliitto.fi

Kristillinen Eläkeliitto ry

www.krell.fi

Svenska pensionärsförbundet rf

www.spfpension.fi

Vuonna 2017 EETU ry:n – PIO rf:n puheenjohtajuudesta, sihteerin ja tiedottajan tehtävistä vastaa Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry